

Lönar det sig att byta proteskomponenter vid havererad fotledsprotes?

ILKA KAMRAD¹, ANDERS HENRICSON², BJÖRN E. ROSENGREN¹, JAN-ÅKE NILSSON¹, ÅKE CARLSSON¹

Institutionen för ortopedi och kliniska vetenskaper, Lunds Universitet, Skånes Universitetssjukhus i Malmö 1 samt Ortopediska kliniken, Falu lasarett 2

Bakgrund och syfte: Protesersättning av fotleden är idag ett realistiskt alternativ till artrodes. Liksom vid all proteskirurgi är det oundvikligt att en revisionsoperation blir nödvändig i ett antal fall. För fotledens del kan konvertering till artrodes rädda situationen men ibland har det ansetts lämpligare att byta ut en eller båda proteskomponenterna. Syftet med denna studie var att undersöka i vilken utsträckning utbytesoperationer leder till artrodesoperation samt studera självupplevd funktion och patienttillfredsställelse i den resterande gruppen.

Patienter och metoder: 64 patienter som fått en tibia och /eller taluskomponent utbytt i sin fotled identifierades via det Svenska fotledsregistret (www.swedankle.se) Medelåldern vid revisionsingreppet var 60 (25-74) år. Protesöverlevnaden efter revisionen analyserades enligt Kaplan-Meier med artrodes som endpoint. Funktionen hos de icke artrodesopererade utvärderades med hjälp av den validerade fotledsspecifika scoren benämnd SEFAS (Self-reported Foot & Ankle Score) och med EQ-5D. SEFAS 0 innebär sämsta möjliga resultat och 48 bästa möjliga.

Resultat: 22 av de 64 revisionerna slutade i en artrodesoperation efter i medeltal 27 (1- 101) månader. Protesöverlevnaden vid 5 år var 78% och 56% efter 10 år. 31 av 34 patienter, som fortfarande var i livet, besvarade enkäterna. Medianvärdet för SEFAS scoren hos de icke artrodesopererade var 24 (8-48) åtta (1-17) år efter revisionen. Medianvärdet för EQ- 5D var 0.69 (0.03-1) . 17 patienter var mycket nöjda eller nöjda , 4 varken nöjda eller missnöjda, och 10 missnöjda eller mycket missnöjda.

Diskussion 5-årsöverlevnaden efter primär fotledsprotes har av Henricson et al. (2011) rapporterats till 81% och 10-årsöverlevnaden till 69 %. Protesöverlevnaden efter protesbyte är sålunda något lägre. Den relativt låga SEFAS-scoren tillsammans med det förhållandet är endast drygt hälften av patienterna var nöjda med resultatet kan tala för att protesbyte endast bör ske i noggrant utvalda fall..

Referenser: Cöster et al. Validity, reliability and responsiveness of the self-reported foot and ankle score (SEFAS). Acta Orthop 2012;83:197-203 Henricson et al. 10-year survival of total ankle arthroplasties. A report on 780 cases from the Swedish Ankle Register. Acta Orthop 2011;82:655–659